

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 31 (1986), No. 4, 237--239

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138880>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1986

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Reálná analýza:

Platí následující tvrzení? Existuje na přímce zdola polospojité funkce taková, že pro každou množinu $A \subset \mathbb{R}$ 1. kategorie je vzor $f^{-1}(A)$ Lebesgueovy míry nula.

Topologie:

Nechť X je topologický prostor, Y je regulární topologický prostor a necht' $F: X \rightarrow Y$. Necht' ke každé otevřené množině U v X existuje taková její podmnožina K_U , že $f|_{K_U}$ je spojitá a K_U není řídká v X . Dokažte, že existuje množina D hustá v X tak, že $f|_D$ je spojitá.

Teorie pravděpodobnosti:

Buď X_1, X_2, \dots posloupnost nezávislých a stejně rozdělených náhodných veličin,

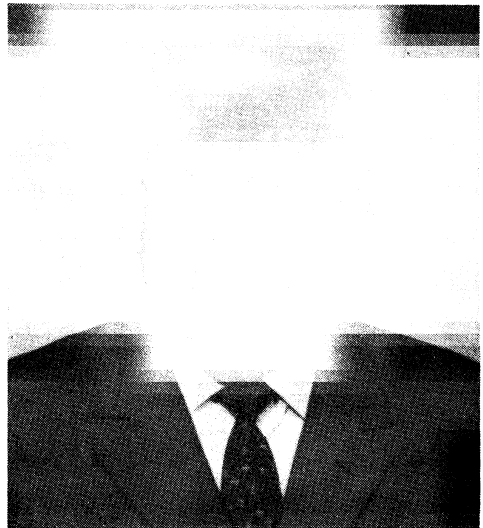
$S_n = \sum_{j=1}^n X_j$ pro $n \in \mathbb{N}$. Označme $R_n = \text{card} \{S_1, S_2, \dots, S_n\}$ = počet různých hodnot mezi součty S_1, S_2, \dots, S_n .

Vypočítejte $p = \lim_{n \rightarrow \infty} n^{-1} \cdot ER_n$.

*

Rádi bychom na závěr ještě upozornili, že soutěže jsou koncipovány jako každoroční přirozené vyvrcholení práce řešitelsky zaměřených kroužků a seminářů z jednotlivých škol. Na pomoc v této práci vydává Aktiv SVOČ na MFF UK v Praze nepravidelně tzv. „Informace SVOČ“, které (bezplatně) poskytuje ostatním školám v ČSSR. Bližší informaci lze získat prostřednictvím dr. M. Krutiny, MÚUK, Sokolovská 83, 186 00 Praha 8.

jubilea & zprávy

K ŠESŤDESIATINÁM PROFESORA
TIBORA ŠALÁTA

Prof. RNDr. Tibor Šalát, DrSc. oslávil 13. mája 1986 svoje šesťdesiate narodeniny.

Pochádza z Vajky (teraz Lúčnice) nad Žitavou. Po skončení gymnaziálnych štúdií v Zlatých Moravciach a v Šuranoch študoval matematiku a fyziku na Univerzite Karlovej. Po absolvovaní štúdiá najprv dva roky učil v Nových Zámkoch a po získaní doktorátu sa stal v roku 1952 asistentom na Katedre matematiky Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. V roku 1962 bol vymenovaný za docenta, v roku 1965 za mimoriadneho profesora a v roku 1977 za riadneho profesora pre odbor matematika. Svoju pôsobisku, ktoré sa medzičasom búrlivo rozvíjalo, zostal verný doteraz. Je členom Katedry algebry a teórie čísel Matematicko-fyzikálnej fakulty UK v Bratislave.

Počas svojej 34ročnej pedagogickej praxe vychoval prof. Šalát stovky matematikov, pre ktorých zostáva nezabudnuteľným učiteľom. Vyškolił mnohých aspirantov a ďalších študentov

a mladých pracovníkov z rozličných pracovísk priviedol k vedeckej práci v matematike. Je spoluzakladateľom letných škôl z teórie reálnych funkcií a letných škôl z teórie čísel, ktoré sa s medzinárodnou účasťou konajú v dvoji-ročných intervaloch od r. 1971. Tieto letné školy nadväzujú na rovnomenné vedecké semináre, ktoré už majú viac ako dvadsaťročnú tradíciu.

Prof. Šalát sa počas svojho pôsobenia na UK takmer nepretržite zúčastňoval na organizačno-riadiacej práci v rezorte školstva, v orgánoch Jednoty a SAV. Pripomeňme aspoň, že v r. 1961—63 zastával funkciu prodekana fakulty, od r. 1964 až doteraz pracuje v odborných komisiách Ministerstva školstva. V súčasnosti je podpredsedom komisie expertov MŠ ČSR a MŠ SSR pre matematiku, podpredsedom Predmetovej rady pre M (učiteľský smer) a členom Komisie expertov pre učiteľské štúdium. V orgánoch SAV pracoval prof. Šalát ako člen Vedeckého kolégia matematiky (1970—75) a od r. 1975 je členom Komisie pre matematiku SAV. Je členom viacerých komisií pre obhajoby kandidátskych a doktorských prác a i.

Pôvodné vedecké výsledky publikoval v 91 vedeckých článkoch; týkajú sa väčšinou teórie čísel a teórie reálnych funkcií. Prof. Šalát je okrem toho autorom alebo spoluautorom siedmich kníh a ôsmich učebných textov. Podrobné zhodnotenie jeho vedeckej a publikačnej činnosti prinesie článok v časopise *Mathematica Slovaca*.

Aj z tohto stručného prehľadu jubilantovej činnosti vidno, že sa významným podielom zaslúžil o rozvoj matematiky na Slovensku. Patrí mu preto naša úcta a vďaka.

Pracovné nasadenie prof. Šaláta je obdivuhodné a obdivuhodné je aj to, ako pritom dokáže okolo seba šíriť dobrú náladu, optimizmus. Želáme mu, aby to tak zostalo ešte dlho. Želáme mu pevné zdravie a ďalšie úspechy v jeho mnohostrannej činnosti aj v osobnom živote.

Pavel Kostyrko a Jaroslav Smítal

VÝVOJ MATEMATIKY V ČSR V OBDOBÍ 1945—1985 A JEJÍ PERSPEKTIVY

Vrátíme-li se o více než deset let zpátky a zalistujeme-li ve třetím čísle dvacátého ročníku PMFA, najdeme na sto třiceti čtyřech řádcích

(na str. 121—124) informaci o rozvoji československé matematiky v letech 1945—1975. Tuto zprávu vypracovala skupina našich předních matematiků pověřená vědeckým kolegiem matematiky ČSAV, aby v hlavních rysech zhodnotila vědeckou činnost v matematice za období třiceti let po osvobození naší republiky.

Jen velmi zasvěcený a obzvlášť široce vzdělaný matematik si pod strohým výčtem krátkých informací o nejrůznějších oborech mohl udělat alespoň částečný obrázek o šíři, významu a hloubce dosažených úspěchů. Mnohý čtenář bude jistě souhlasit, že by si každý odstaveček zmíněného příspěvku zasloužil obšírný přehledný článek, v němž by se nespécialista poučil o předmětu zkoumání a vývoji příslušného směru, o hlavních světových výsledcích i o příspěvku čs. matematiků k rozvoji matematického poznání i jeho uplatnění v nejrůznějších oblastech matematiky i mimo ni.

Právě k těmto otázkám bylo zaměřeno nedávné setkání čs. matematiků. Konference „Vývoj matematiky v ČSR v období 1945—1985 a její perspektivy“ účastníky přesvědčila, že čtyřicet poválečných let je doba pro naši matematiku v mnoha směrech významná. Z úst předních čs. matematiků zazněly zasvěcené referáty svědčící o velké řadě pěkných, užitečných výsledků i o výhledech do budoucna.

Konference byla uspořádána matematicko-fyzikální fakultou Univerzity Karlovy a Matematickým ústavem ČSAV a proběhla v rámci oslav 40. výročí osvobození v prostorách pražského Karolina ve dnech 3.—4. října 1985.

Ve společné úvodní části konference vystoupil prof. dr. P. LUKÁČ, DrSc, děkan MFF UK, dále doc. dr. F. ŽALOUDEK, CSc. za MŠ ČSR a prof. dr. B. NOVÁK, DrSc., proděkan MFF UK, pozdravil přítomné jménem vedení JČSMF.

Vývoj české matematiky do r. 1945 přibližil účastníkům konference dr. J. FOLTA, CSc. Referát prof. dr. M. GREGUŠE, DrSc., člena korespondenta ČSAV, o vztazích české a slovenské matematiky přednesl prof. dr. M. KOLIBIÁR, DrSc.

Po jednání ve dvou sekcích, o jejichž programu se ještě zmíníme, se účastníci konference druhý den sešli k jednání na společné závěrečné části. V ní podal prof. E. KRAEMER zasvěcený průřez vývojem školské matematiky a didaktiky matematiky. Na závěr byly zařazeny referáty o perspektivách čs. matematiky v příštím období

přednesené prof. dr. M. KOLIBIÁREM, DrSc. a prof. dr. J. KURZWEILEM, DrSc., členem korespondentem ČSAV.

Dne 3. 10. odpoledne a následujícího dne dopoledne vystoupili přední čeští matematici s přednáškami o matematických disciplínách, které se u nás významnějším způsobem studují a rozvíjejí.

V každé sekci bylo zařazeno pět pětácti minutových referátů.

Sekce A:

Diferenciální rovnice (prof. dr. J. KURZWEIL, DrSc., člen korespondent ČSAV)

Reálná a funkcionální analýza (prof. dr. V. PTÁK, DrSc.)

Pravděpodobnost a matematická statistika (dr. P. MANDL, DrSc.)

Přibližné a numerické metody (prof. dr. I. MAREK, DrSc., člen korespondent ČSAV)

Aplikovaná matematika v inženýrských problémech — poválečný a současný rozvoj, perspektivy (prof. dr. J. POLÁŠEK, DrSc., prof. dr. K. REKTORYS, DrSc.)

Sekce B:

Algebra, logika a teorie množin (prof. dr. K. DRBOHLAV, DrSc.)

Česká geometrie v uplynulých čtyřiceti letech a některé současné trendy diferenciální geometrie (prof. dr. I. KOLÁŘ, DrSc.)

Topologie, teorie kategorií, kombinatorika (akademik M. KATĚTOV)

Matematika a informatika (doc. dr. J. HOŘEJŠ, CSc., dr. M. CHYTL, CSc.)

Matematické metody v biologii (akademik J. NOVÁK, akademik M. KATĚTOV, prof. ing. F. FABIAN, CSc., dr. T. HAVRÁNEK, CSc.).

Texty přednášek budou publikovány ve sborníku konference.

Při příležitosti konference byl 3. 10. večer v aule pražského Karolina uspořádán slavnostní koncert, na němž zazněly skladby A. Dvořáka, L. Janáčka a W. A. Mozarta, přednesené Kociánovým kvartetem.

Konference měla velmi dobrý ohlas a mnozí účastníci se shodli v názoru o užitečnosti takových setkání. Řada z přítomných účastníků si

uvědomila, že hodnotit nedávný vývoj matematiky je nesnadné i v případě, že se omezíme na jedinou disciplínu a jedinou zemi. Tím spíše patří dík matematické veřejnosti všem, kteří se s tímto obtížným úkolem se ctí vyrovnali.

Ivan Netuka

ZÁVERY ZO 4. PRACOVNEJ PORADY O PROJEKTE VYUČOVANIA FYZIKY NA VŠETKÝCH STUPŇOCH ŠKOL

JČSMF trvale sleduje súčasný stav a perspektívy vyučovania fyziky v snahe čo najviac pomôcť v zložitých otázkach vyučovania fyziky. 4. pracovná porada bola konaná 21.—23. októbra 1985 v Richňave, keď už bolo možné zhodnotiť prvé výsledky prebiehajúcej prestavby vyučovania fyziky, posúdiť niektoré perspektívne návrhy a odporúčať ďalšie kroky.

Porada sa zaoberala s nasledujúcimi otázkami:
— posúdenie návrhu integrovaného vyučovania prirodovedných disciplín
— informácia o realizácii maďarského projektu integrovaného vyučovania
— hodnotenie doterajších skúseností s integrovaným vyučovaním v ČSSR
— posúdenie perspektív užšej koordinácie či spolupráce vyučovania fyziky a chémie